

**NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNO / OGLAŠI PO ČENIKU / POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150. POŠT. ČEK. RAČ. 13.188**

# ORJUNA

**VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI / ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO / ANONIMNI DOPIŠI SE NE PRIOBČI TEJO / POŠTNA PLAGARNA V GOTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.**

## III. redna skupščina Oblastnega odbora Orjune za Ljubljansko oblast v Ljubljani dne 14. decembra 1924.

V tretje so se zbrali v nedeljo delegati vseh orjunaških organizacij v Ljubljanski oblasti, da pregledajo in odobre delo, ki se je izvršilo od zadnje skupščine v Celju. Zopet je zaviral neomadeževani in zmagonosni prapor ljubljanskega oblastnega odbora in združil pod seboj vse, ki so sejali tekom leta borbe in trpljenja po tej naši grudi zlato seme naše misli.

Že v zgodnjih jutranjih urah so pričeli prihajati prvi delegati iz oddaljenejših organizacij, katerim so se pridružili pozneje tudi drugi delegati. Tako, da je bilo ob 9. uri zjutraj v dvorani restavracije »Zvezda« zbranih okoli 60 delegatov, ki so zastopali 74 organizacij izmed 48 mestnih Orjun. Manjkalo pa je treh najboljših Sokolov-junakov, ki so še pred desetimi meseci s toliko navdušenostjo in vno sodelovali pri II. skupščini v Celju. Molčala so nema usta Franceta, ugasle so žive oči Stanka in ohromel je veselji, ljubezni polni nasmeh Žarka. Turba in tegoba je ležala nad njihovimi obrazi, ki so izginjali v somraku črne tance. Nad njimi in preko njih pa se je vsipal krvavo-rdeči slap rdečih nageljnov in pel pesem o samozrtvovanju in neizmerni ljubezni teh, ki so padli.

Točno ob 9. uri 30 minut je otvoril burno pozdravljen brat predsednik inž. Kranjec

### III. redna skupščina

in pozdravil z orjunaškim Zdravo, vse navzoče delegate ter jih naprosil, naj intenzivno sodelujejo pri vsem delu skupščine, ki bo mesto, kjer se naj nepistransko in jasno razbistre vsi pomisleki in domneve glede dela dosejanega oblastnega odbora.

Nato je po ponovnem štetju vseh delegatov prešel na dnevni red in pričel s prvo točko istega, ki je bila

**poročilo br. predsednika Kranjca.**

Bratje!

Od zadnje naše skupščine, ki se je vršila 2. februarja t. l. v Celju je minulo že 10 mesecev. Rok za nove volitve torej še ni tu, vendar pa je nastopila nujna potreba, da smo Vas že danes pozvali na redno skupščino. Pred nami leži obilo gradiva, čas nam je kratko odmerjen, treba torej složno in stvarno na delo. Predno začnemo, Vas vse najiskrenejše br. pozdravljam, Zdravo Orjuna!

Bratje! Prostora na moji desni in levi sta prazna. Zadel je mene, odbor in vso Orjuno pretežak udarec. Ni ga več med nami, ki vam je podal na prošli skupščini tako krasno poročilo o našem delu. Zaman tudi pričakujemo onega, ki je krijoč mene vodil do svoje junaške smrti naše hrabre četaše. In še enega hrabrega borca nam je ugrabila iz zasede zahrbtna svinčenka. Ni jih več med nami živih, toda oni žive v nas samih. Njih dah je tukaj pričujoč, oni gledajo na nas, da vidijo, ali je njihova žrtve obrodila sadove? Naša dolžnost je, da jih umirimo. Oni so dali za idejo jugoslovanskega nacionalizma svoja mlada življenja, iz njihove žrtve črpamo mi nove sile, moramo pa na iste žrtve biti vedno pripravljene. Večnaja pamjat nepozabni drugovi: France, Stanko, Žarko, Vasemu spominu slava, slava, slava!

Z izvanrednim priznanjem se spominjam ob tej priliki tudi vseh ranjencev in onih žrtv, ki so zvesti ideji, z brezprimerno vztrajnostjo prenašali težko breme celjskih zaporov. Živeli!

(Vsi delegati vstanejo in zakličejo slava, slava, slava!)

Ti moji nepozabni drugovi so me morali zapustiti, ker so ob moji strani vršili svojo dolžnost. Pogre-

šate pa še druge, ki so me tudi zapustili.

Tekom razvoja naše organizacije v Sloveniji se je pokazala velika potreba, da se osnuje nov oblastni odbor za politično oblast v Mariboru. Mi smo sicer posejali seme naše ideje po vsej Sloveniji, toda vsled razmeroma velike oddaljenosti, malega števila sposobnih delavcev in nedostajnih denarnih sredstev, nismo mogli več opravljati tistih dolžnosti, ki so jih zahtevale od nas štajerske organizacije. Vsled tega smo stremeli v soglasju z našimi brati po ustanovitvi novega oblastnega odbora, ki naj bi nam delo olajšal, njim pa dal proste roke za čim intenzivnejši razvoj. Glavni odbor je na ta naš predlog takoj pristal in dne 8. septembra t. l. se je vršila v Mariboru ustanovna skupščina nove oblasti Orjune, ki je nadvse pričakovane sijajno uspela. Imena novoizvoljenih odbornikov so nam porok, da novi odbor ne bo zaostajal za ljubljanskim. Naša bratska vzajemnost in pomoč ga bo spremljala vedno na polju težkega nacionalnega dela. Novi oblastni odbor mariborski živeli! (Klici: »Živeli!«)

Z njegovo ustanovitvijo pa smo zopet izgubili dobrih moči in tudi to nam je dalo povoda, da smo Vas poklicali.

Nepozabni brat Šlajpah je na zadnjem občnem zboru izrekel kritične besede: Bratje mi smo vojska, vojska pa rabi denar, denar in zopet denar. Mi, ki dnevno pri naših somišljenikih beračimo, da zamoremo kriti najnujnejše potrebe v organizaciji, smo to zelo dobro videli. Spoznali pa smo tudi, da s samim beračenjem ne bomo mogli dalje. Dobili bi lahko izdatne vi-re kaj lahkim potem, toda, kdor da denar, ta hoče imeti tudi protislužge. Mi pa smo hoteli ostati svobodnih rok in neodvisni kakor to zahteva naš program. Tači smo tudi ostali do današnjega dne, kakor smo to vedno zadrževali. Nihče ne more reči, da je plačal Orjuna za kako delo. Tako mora biti tudi v bodoče, ker s to čednostjo stojimo in pademo.

Da bi se pa gmotno osamosvojili smo ustanovili z dovoljenjem Glavnega odbora Ekonomsko Orjuno. Nikdar nisem mogel dovolj povdarjati, kolike važnosti je ta ustanova za ves naš pokret.

Z lahkoto bi si osigurali gospodarski zavod, ki bi iz njega organizacija črpala v kratkem lahko vse svoje gmotne potrebe. Z njim bi se gospodarsko popolnoma osamosvojili. Če bi le vsak drugi član izvršil svojo dolžnost in podpisal vsaj en delež, bi bilo to vprašanje rešeno. Izgovor, da pri denarju ne gre tako lahko, je jalov in Vas tozadevno opozarjam že sedaj na blagajniško poročilo, iz katerega bode te razvideli, kako ogromne vsote se dobe lahko s požrtvovalnim delom. Zato pa je treba tudi energičnega dela!

Razdobje od naše zadnje skupščine je bilo jako burno in bojovito. Dasi se ne strašimo boja, vendar ga nismo iskali, zapletali pa so nas vanj naši nasprotniki, kjerkoli so mogli, samo če je le bila dana prilika. In dobrodošla prilika je bila vsaka naša prireditve. Povdarjam, da je Orjuna došel pod mojimi vodstvom izšla iz vseh teh bojev kot zmagovalka. Vsi ti boji so terjali od naše organizacije ogromnih žrtv, priborili pa so jej respekt, ki ga danes ima. Minuli so časi, ko so mislili naši protivniki, da se lahko brez vsega Orjuna oblaja in obgrize kakor pritepenega psa in upamo, da se ti časi nikoli več ne vrnejo. Ne pričakujemo ljubezni in spoštovanja od sovražnikov, hočemo pa, da se nas isti boje in to smo tudi dosegli. Naš največji nasprot-

nik, klerikalizem, je sicer danes navidezno še vedno na vrhuncu svoje sile, toda njegovo zaslepeo orodje, komunizem, leži pred nami strti v prahu in bomo ga vedno pobili v tla, če bo zopet hotel dvigniti glavo.

Vse te borbe je marsikdo v naših vrstah obsojal, glavna krivda pa se je valila name, češ, da imam pred očmi le § 2. naših pravil. Organizacija naj bi se posvečala bolj mirnemu propagandnemu delu, so dejali. To so pa le dejali, pri delu pa jih nisem videl nikoli, in tudi mi niso znali svetovati, na kak način naj se zognem boju, ne da bi pri tem naš ugled trpel. Vi, ki ste z menoj delali, dobro veste, da sem po Šlajpahovi smrti opravljal s svojimi ostalimi zvestimi vse delo sam. Bil sem vedno prvi na mestu kjer je grozila nevarnost, pa tudi tam, kjer je bilo treba sejati seme našega evanželja. Ni ga bilo skoro prostega dne, da bi ga ne bil porabil za Orjuno, da bi ne bil širom naše domovine propovedoval bratsko ljubav treh plemen Srbov, Slovencev in Hrvatov. Zaman sem se oziral po novih sodelavcih, ostal sem s svojimi starimi osamljen. Tega ne vzemite kot samohvalo, moram pa tudi to omeniti, da sprevidite, da tako ne morem dalje. Pridite Vi vsi, ki kritizirate, zgrabite za delo, da bode šlo dalje od rok. Pokažite dobro voljo, nudi se vam obilo posla, kajti prostran je Megdan junaški.

Delo pa ni hotelo čakati, delal sem torej kakor sem vedel in znal, v dobri zavesti, da koristim le organizaciji. Če sem grešil, sem skušal to tudi popraviti v kolikor se je dalo. Upoštevalje, da vsak, kdor dela tudi pogreši. Povdarjam: boja nisem iskal, toda bil sem vedno pripravljen braniti tudi s krvjo čast ideje in ugled njene organizacije. Boju pa se nismo mogli izogniti, ker nismo hoteli žrtvovati pokreta, ko so nas v prošlosti hoteli naši protivniki udušiti. Šel nisem niti za korak nazaj, ker sem dobro vedel, da s prvim umikom pridejo še drugi. V vsakem boju in pri vsaki zmagi pa so neizogibne tudi žrtve. Vi bratje, ste mi stali vedno ob strani! In če je Orjuna v Sloveniji to kar je, se ima po mojem dobrem prepričanju zahvaliti samo tej edini pravi taktiki. Kritikov se vedno dobi povsod, toda naj mi ti vseznalci povedo organizacijo, ki bi brez sredstev v tako kratkem času kljub vsem sovražnim navalom zamogla pokazati na tak razmah in take uspehe kakor Orjuna v Sloveniji. K temu pripominjam, da sem sprejemal in sprejemam rad vsako kritiko, toda le od tistih, ki so se borili in delali ob moji strani. Odločno jo pa odklanjam od raznih »pogost festum« šnofljačev in nergačev.

Tako je bratje, šel naš odbor skozi to vilharno periodo polno dela in bojev, vedno kot zmagovalce, dasi je bil v najnepovoljnijem stanju. Ti boji pa pokretu nikakor niso škodovali. Obratno, naše vrste so se množile od dne do dne in tudi njih kakovost se je v vsakem oziru izboljšala. V prvi vrsti pa smo povzdignili disciplino akcijskih čet in jim dali nov praktični in velopomenben ustroj. S tem je postala Orjuna v Sloveniji to, kar mora biti, postala pa je tudi voditeljica vseh Orjun v državi. Širom Jugoslavije in tudi preko njenih proviziornih meja se vsi dobri Jugoslovni divijo njenemu poletu in razmahu. Res je, čaka nas še ogromno delo, ki ga bomo tudi dovršili! Mi pa v naši oblasti lahko rečemo — pripravljeni smo!

Boji so nas okrepili, naše vrste so se strnile, odporni duh kraljeviča Marka je prebudil zaspano kralj Matjažovo vojsko. Odpadnikov ni-

smo imeli. Začeli smo z razvitjem prapora v Poljanah, potem pa je zavilral v krvavi glorijski nov prapor Trbovlje, za njim pa onj iz Lesca, Sv. Jakoba-Trnova, Radovljice in Domžal Pa še vedno nove pripravljajo pridne roke naših požrtvovalnih sester, Zagorje, Rajhenburg, Skofja Loka, Kamnik, Kranj in dr. so na vidiku. Vse to smo mi takorekoč ustvarili le iz same plameniče ljubezni do naše ideje. Prireditve, ki veljajo druge organizacije ogromne vsote, so nam vrhu sijajnega moralnega uspeha pomogle tudi še gmotno. Koliko sestankov, prireditev, zborov in manifestacij je imela naša organizacija v prošli sezoni. Ali ste videli Vi kritikastrji, nadvse slovesen sprehod trboveljskih herojev in iz njihove krvi vzniklo epohalno vidovdansko proslavo, ko nas je oduševljeno pozdravljala cela Ljubljana? Povejte, koliko ste pripomogli k temu uspehu? Kličem vam z orjunaško strogostjo: Jezik za zobe in delo v roke!

Pa tudi drugače so se iz samih naših vrst slišale stroge besede na vodstvo. Naša organizacija je nacionalno-politična, toda nad in izven partijska. Pri izvajanju svojega nacionalnega programa pa mora priti v stik ali pa v nasprotje z različnimi strankami, ki danes vršijo vse politične spremembe v državi. Treba večkrat reči: To hočemo, ker je v korist naše nacionalne stvari, pa tudi: tega nečemo, ker ni v skladu z nacionalnim našim programom. In ko smo vršili to svojo dolžnost, so se zopet takoj oglašili kritikastrji — Orjunaši, če smo slučajno udarili po stranki, ki je bila njihova miljenka. Vsakomur ugoditi zamore samo stranka, ki je v opoziciji, toda še to samo z besedami. Mi pa nismo gledali niti na desno, niti na levo. Šli smo svojo ravno linijo naprej in udarjali smo vedno tam, kjer je bilo momentano potreba. Priznavam, da smo premalo tolkli, to pa je iz tega vzroka, ker nismo precejenjali svojih moči. Nismo gledali, če naše delo odbrava ta ali pa graja oni in tako nas ni zadelo usoda demokratske stranke, ki stoji pred nami danes razdvojen v dva sovražna tabora. Ta razcep pa nas je še posebej utrdil v veri, da je ugodna rešitev naših notranje političnih razmer mogoča le potom naše organizacije. To stališče je zavzel tudi Glavni odbor. Naše delo v bodoče bo šlo v tem pravcu, da bomo tudi zadnjega našega pristaša strankarja prepričali in utrdili v tej veri.

Večkrat je izgledalo, da se nagibljemo na Pribečevičevo krilo demokratske stranke, in so nam naši nasprotniki očitali, da smo oprede dr. Žerjava. Pa ne samo naši nasprotniki, celo naši lastni člani so bili večinoma mnenja, da smo dedežni bogve kakih dobrot demokratske stranke. Temu pa ni bilo tako. Demokratska stranka v vladi, kjer je bila radikalna stranka v tako silni premoči, še sama sebi ni mogla pomagati, kaj šele nam. Jaz pri tem spominjam le na različna uradniška imenovanja. Priznavam pa s hvaležnostjo, da so njeni pristaši še dosti s simpatijami sledili našemu pokretu, in da nas niso pri delu samem ovirali. Demokratska stranka je bila v Sloveniji in tudi drugod edina stranka, ki je odkrito stala na naši strani. Pri tem pa treba upoštevati, da tvori Slovenija le 12-til del naše države. V ostalih pokrajinah pa je bila Orjuna na milost in nemilost izročena radikalni partiji in njeni golazni »Srnao«. O strahovitem terorju, ki ga je Orjuna v teh pokrajinah preživela nam pričajo številne žrtve in pa zastoj našega pokreta v teh krajih. V teh pokrajinah se je Orjuna izvzemši

Hrvatsko s padcem prve P. P. vlade komaj oddahnila. Mi v Sloveniji pa smo bili dovolj močni, da smo z lahkoto vzdružili klerikalni teror. Pričakovali smo sicer od Davidovičeve vlade velikih ugodnosti za naš pokret, toda kmalu smo sprevideli, da se je sicer pošteni toda senilni čika Ljuba na milost in nemilost prodal svojim zločinskim zaveznikom in tako pritrjal državo skoro na rob propada. Današnja P. P. vlada bo do volitev gotovo dovolj zaposlena z drugimi za njo važnejšimi posli, kakor da bi se bavila z našim pokretom. Vsled tega pričakujemo tudi, da bo izven Slovenije, do volitev nastalo med našo organizacijo in pa med vladnimi ukrepi nekakšno premirje.

Na bodoče skupščinske volitve gledamo z mirnim očesom. O direktivah, ki jih ima Orjuna ob tej priliki zavzeči, je sklepal že Glavni odbor na svoji zadnji seji. Brat Levstik, ki je bil delegat našega odbora vam bo tozadevno podrobneje poročal. Danes pa bo Vaša naloga, da določite v okvirju sklepov Glavnega odbora podrobno taktiko našega nastopa za volitve. Moje mnenje je, da bomo v prvi vrsti porabili burno predvolitveno dobo v okrepitev naših organizacij, kakor smo to storili pri zadnjih volitvah. Kot borbena organizacija pa bomo imeli obilo prilike pokazati našo moč vsem nasprotnikom državnega in nacionalnega edinstva. Naj izpadejo volitve kakor si že bode, zavedajoč se v polni meri naše vzvišene mislje dobro vemo, da nas ne mine končni boj, ki bo odločil o sreči in bodočnosti Jugoslavije. Tedaj šele bomo pohiteli k našim zaslužjenim bratom preko proviziornih meja, da dovršimo oporoko, ki so jo s krvjo zapisali naši heroji.

Vse te vladne izpremembe pa v resnici nazovju naše organizacije niso mnogo škodile. To dejstvo nam jasno dokazuje, da smo mi hodili svoja neodvisna pota in smo dobro znali tudi v prošlih težkih časih voditi krmilo naše organizacije. Mi smo si bili tako svesti svoje popolne neodvisnosti, da nismo tozadevno hoteli trošiti niti časa niti črnila. Tisti, ki so z nami delali, so nas poznali in to nam je bilo dovolj.

Bratje! Končam, vse kar smo storili dobrega, smo storili z Vašo pomočjo. Vi ste nam bili meč, mi pa roka, ki ga je sukala. Hvala vam vsem, ki ste delali, za Vašo nadvse vztrajno pomoč. Pred 10 meseci ste nam stisnili meč v roke, danes vam ga kot najvišji instanci, vračamo svetlelo in ostro brušenega, da ga izročite novemu vodstvu, ki mu želimo, da bi ga spretno sukalo v strah vsem sovragom in čast in slavo Nacije!

Zdravo!

»Zdravo!« je odjeknilo iz ust delegatov, ki so burno odobrvali in pritrjevali ter pazno sledili poročilu br. predsednika inž. Marka Kranjca. Te spontane manifestacije našemu prvoboritelju in voditelju pa so tudi jasno pokazale, kako negativen je bil uspeh obrekovanj in preganjanj od strani vseh njegovih sovražnikov. Dokazale so, da Orjuna ljubljanske oblasti vedo dobro ceniti njegovo neumorno delo in da bodo ostale verno na njegovi strani, v strah in trepet vsem sovražnikom Nacije in Države.

K drugi točki dnevnega reda je podal br. predsednik besedo vrlemu tajniku br. Vladimirju Galzinju, ki je poročal v svojem obširnem

**tajniškem poročilu**

o stanju in delovanju Oblastnega odbora od celjske skupščine.

## Bratska skupščina!

Slišali ste besede brata predsednika, ki vam je poročal o stanju in razvoju naše organizacije od celjske skupščine. Moje poročilo naj bo v dopolnilo in razjasnitev. Dovolite mi, da vam najprej poročam o delovanju in odnošjih v samem izvršnem odboru. O tem sem že poročal na zadnji seji upravnega odbora, na katero so bile vabljene tudi organizacije, ki se pa iz meni neznanih razlogov seje niso udeležile in radi tega smatram umestnim, da podam še enkrat tozadevno poročilo.

Odbor, ki je bil izvoljen na celjski skupščini dne 2. februarja 1924, se je na prvi seji konstituiral na sledeči način: predsednik inž. Marko Kranjec, podpredsednik dr. Dimitrije Košiča, I. tajnik France Slajpah, II. tajnik Vlado Galzinja, blagajnik Lojze Zajc, načelnik tiskovne sekcije Božo Borštnik in gospodarske sekcije inž. Matej Kosmač. Ta odbor, kakor se je naknadno pokazalo, ni bil izvoljen pod dobrimi izgleidi. Tako da je bil pozneje rekonstruiran odbor v toliko, da so izstopili bratje Božo Borštnik, dr. Dimitrije Košiča, inž. Kosmač Matija. Mesto njih so vstopili pa bili pozneje kooptirani v odbor bratje Vladimir Levstik, dr. Vladimir Knaflič, Fran Medica in končno tudi br. Drežec Verbič. V slednjih spremembah in pa radi izgube najboljšega našega organizatorja Franceta Slajpaha je trpel Oblastni odbor silno na svoji delazmožnosti in aktiviteti. Te prilike pa so se še poslabšale za hip, ko so aretirali popolnoma brez vzroka br. predsednika inž. Kranjca in br. Verbiča.

Kaj pomeni za organizacijo samo ime brata Kranjca, to vsi sanj veste. Za čas odsotnosti br. Kranjca je bilo vse delo odbora usmerjeno samo v to smer, da očuva organizacijo disciplino ter ugled organizacije. Da smo organizacijo očuvali gre v prvi vrsti hvala br. Vladimiru Levstiku, ki je res dostojno in pošteno zastopal br. predsednika.

S tem prehajam na statistični in organizacijski del našega dela.

Februarja meseca je naš Oblastni odbor štel 66 organizacij ter 24 poverjeništev. Z razdelitvijo na Mariborsko in Ljubljansko oblast smo izgubili 20 organizacij in 15 poverjeništev. Danes pa štejemo v Ljubljanski oblasti 46 organizacij ter 23 poverjeništev, od katerih ima vsaj 10 nad 20 članov in bodo v najkrajšem času imele svoje ustavne občne zbornice. V tem pogledu notiramo torej lep napredek. Organizacije so v glavnem dobre. Vse organizacije so imele tekom tega leta svoje skupščine in je članstvo posebno po trboveljskih dogodkih povsod naraslo. Vse večje organizacije so imele tudi svoje prireditve, žalibog pa so pri tem povečini pozabile na 30% davek, ki pripada Oblastnemu odboru. O tem bo že itak poročal br. blagajnik. Na tem mestu opozarjam br. delegate in potom njih vse Mestne odbore, da je delo Oblastnega odbora odvisno v prvi vrsti od njih samih. Odgovarjanje na vse dopise in okrožnice Obl. odbora, izvrševanje vseh naredb in vseh obvez v smislu štatuta ter skupščinskih sklepov, je predpogoj za uspešno delovanje Oblastnega odbora. Konstatirati moram, da še danes Oblastni odbor ni dobil vseh statističnih pol od organizacij. Mestne skupščine naj posebno dobro pazijo, koga volijo v svoj odbor. Bratje pa, ki sprejmejo funkcije v odboru, naj se zavedajo, da s tem prevzamejo breme in da je njihova dolžnost posvečati organizaciji vso pažnjo.

Naj omenim javne nastope in prireditve v naši organizaciji od februarja naprej. Naša organizacija sicer ni ustanovljena za parade in ima čisto drug namen, vendar kdor pozna naše ljudstvo, ve, da so prireditve, manifestacije itd. tudi velikega pomena. Tako je Oblastni odbor sklical dne 8. marca t. l. v »Mestnem domu« v Ljubljani javen shod proti redukciji in brezposelnosti. Vzlic preganjanju naše organizacije po takratni vladi Markovega protokola je shod izredno uspel. Velika dvorana »Mestnega doma« je bila premajhna za tako veliko udeležbo. Tudi moralni uspeh ni izostal. Za kar nam je v najboljši dokaz to, da so nas naši prijatelji komunisti radi tega shoda in naše tozadevne akcije najbolj napadali.

Dne 30. marca je naša pridna delavska organizacija v Trbovljah priredila javen shod v Trbovljah. Shod je izborni uspel in nam je pridobil med delavstvom lepo število, ako ne članov, pa vsaj somišljenikov in pristašev. Dne 4. maja je naša agilna organizacija za Poljansko dolino slavnostno razvila svoj prapor. Slavnosti so prisostvovali tudi člani iz Ljubljane, posebno v častnem številu so prihiteli četniki iz cele Gorenjske. Proslava je uspela brez incidenta in imela veliki moralni in zadovoljiv uspeh.

Dne 11. maja je Škofjeloška Orjuna sklicala javen shod na Glavnem trgu v Škofji Loki. Na shodu sta govorila brata inž. Kosmač in Slajpah. Udeležba je bila ogromna in smo našemu dobremu kmečkemu ljudstvu dokazali, da ni vse res, kar govori g. Brodar in da Orjuna ni tako črna, kakor jo on predstavlja.

Dne 1. junija je razvila naša vzorna organizacija v Trbovljah svoj prapor. Prapor je bil razvit v znamenju ognja in krvi. O škodi in koristih, ki nam ga je prinesel 1. junij, ste vsi dovolj poučeni in tukaj o tem ne bom govoril. Izgubili smo tri naše najboljše brate, tekla je kri Orjunašev, ampak naša organizacija ravno v tej krvi dobiva svojo moč, dobiva novih pristašev in cvete. Zato tudi ima naša organizacija svoj praznik, ki ga nima nobena druga in to je veliki praznik žrtve. S 1. junijem smo tudi dokazali, da smo borci ne samo z besedo in na papirju, ampak da smo pripravljene tudi v resnici preliti kri za naše svetinje, dokazali smo, da Orjuna ne pozna strahu pred nobenim, dokazali smo, da gre Orjuna svojo pot naprej brez ozira na žrtve in da se ne bo ozirala tudi vnaprej na nobeno zapreko, da bo pohodila vse, kar ji bo na poti ter da bo prišla do svojega cilja ravno tako, kakor je v Trbovljah 1. junija vzlic bombam in karabinkam razvila svoj prapor.

Dne 28. junija je priredila Zveza ljubljanskih Orjun veliko Vidovdanske proslavo, ki je bila za nas vse v vsakem oziru zadovoljiva. K velikemu uspehu Vidovdanske proslave je pripomogla tudi naša agilna in hvalevredna organizacija St. Jakob - Krakovo - Trnovo z razvitjem svojega prapora.

Dne 6. julija je razvila naša organizacija Lesce svoj prapor. Navzlic veliki gonji in protagitaciji naših sovražnikov klerikalcev in komunistov je proslava izborna izpadla v vsakem oziru. Omenjam, da je to bil drugi prapor v Sloveniji, ki je bil tudi blagoslovljen. Nazaj grede so srečali naši člani v Podnartu Orle, ki so se vračali na Jesenice s svoje proslave. Pri tej priliki je nastal tudi incident, ki so ga naši nasprotniki izkoristili ter hoteli dokazati, da je Orjuna neorganizirana in nedisciplinirana banda, ki stremi samo za tem, da prelija bratsko kri. Pred par dnevi pa se je vršila pred tukajšnjim sodiščem obravnava, pri kateri se je dognelo s pomočjo prič, ki niso naši člani, da je cel incident bil insceniran in organiziran ter izvan od naših nasprotnikov. Naši obtoženi člani so bili oproščeni vsake krivde.

Dne 24. avgusta se je vršilo v Radovljici slavnostno razvitje prapora tamkajšnje Orjune združeno s svečano zakletvo Triglavskega Znidaršičevega bataljona. Razvitje in zakletev se je vršila v polnem redu, brez incidentov in moram pohvaliti naše četniške sekcije, ki so o priliki zadnjih nastopov pokazale izredno disciplino.

Dne 31. avgusta se je v Domžalah vršilo razvitje prapora združeno s slavnostno zakletvo ljubljanskega Boltavzerjevega bataljona. Pri tej priliki je ljubljanski bataljon priredil marš v polni formaciji s kolesarskim oddelkom v Domžale. Tudi ta Orjunaška proslava je nadvse lepo uspela.

Vsem nam so znane težkoče, v katerih živijo naši bratje v rudniškem revirju Trbovelj in Zagorja, kjer je posebno razvit defetizem in komunistem. To pa ni nič motilo našo organizacijo v Zagorju, da je vse pripravila za razvitje svojega prapora na dan 21. septembra. Vse predpriprave so bile izvršene in je bil že v naprej zasiguran poln uspeh, obenem pa so naše čete bile garancija, da se Trbovlje ne bo ponovilo. Naši nasprotniki, takratni vladodržci, so dobro vedeli, da bo razvitje v Zagorju sijajna manife-

stacija jugoslovenskega nacionalizma in da ne bo prišlo do, od njih toliko zaželjenih incidentov, dogodkov ali žrtev. Zato so en sam dan pred razvitjem v imenu pravice telefonsko prepovedali slavnost. Naša vria tamošnja organizacija je imela s tem občutno škodo, vendar je trdna volja nacionalistov vse premagala in je danes zagorska Orjuna bolj močna kot kdaj prej.

Dne 2. novembra je Oblastni odbor sklical zbor članstva na proslavo 29. oktobra ter 1. novembra. Proslava je uspela izredno dobro in je dokazala, da je Orjuna vzlic večmesečnemu terorju vlade reda, pravice in zakona ostala močna in neustrašiva in da bo tudi za bodočnost ostala taka.

Končno naj omenim našo hvalevredno in odlično Akademsko Orjuno, ki se je ustanovila dne 6. aprila t. l. Člani Akademskega kluba so bili pri vseh naših prireditvah častno zastopani. V najkrajšem času bo Akademsko Orjuna postavila svoj lastni bataljon. Organizacija do danes ni priredila nobene zabave, ampak se je posebno dobro izkazala ob priliki zadnjih izredov na tukajšnji univerzi. Lahko rečemo, da je naša Akademsko Orjuna rešila čast jugoslovenske univerze v Ljubljani in je znala, četudi v veliki manjšini ohraniti in očuvati Jugoslovenstvo univerze. Akademsko Orjuna zasluži polno priznanje in pohvalo. Opozarjam br. delegate, da je Akademsko Orjuna ustanovila svoje kulturno-prosvetno sekcijo in je pripravljena na željo organizacij pošiljati svoje člane kot predavatelje k posameznim organizacijam.

To je v glavnem poročilo o organizaciji v Sloveniji. Če želijo bratje delegati še kakšno pojasnilo ali informacijo, sem rade volje na razpolago. Konstatiramo pa lahko, da je Orjuna v Sloveniji vzlic težkim notranjim razmeram, vzlic vsej persekciji s strani bivše vlade napredovala. Upam, da boste pri današnji volitvi novega odbora imeli več sreče in da bo poročilo mojega naslednika pri prihodnji skupščini še bolj zadovoljivo.

Dovolite mi, da spregovorim še par besede o splošnem razvoju organizacije v državi, posebno v bližnjih dveh oblastih, to je zagrebški in mariborski. Kakor rečeno je v Mariboru ustanovljen nov Oblastni odbor, ki se sedaj nahaja še v stadiju hitrega razvoja. Zaradi oddaljenosti štajerskih in prekmurških ter medjimurskih organizacij naš odbor ni bil v stanu razviti tam zadostno agitacijo in propagando. Zato je v mariborski oblasti teren kolikor toliko neobdelan in je sedaj naloga Oblastnega odbora v Mariboru v prvi vrsti ustanavljanje poverjeništev in organizacij. Razveseljivo dejstvo je, da je Oblastni odbor v Mariboru do sedaj pokazal, da je kos velikim nalogam. Razvil je živahno propagando in že sedaj je v razmeroma kratkem času treh mesecev podvojil svoje organizacije.

Posebno težko stališče ima Oblastni odbor v Zagrebu. Vsi poznamo razmere na Hrvaškem, vsi poznamo Radića in vemo, kaj se godi in kako se godi našim članom v tej oblasti. Vendar se v zagrebški oblasti dela in dela se z uspehom. V Zagrebu je sicer sedež Oblastnega odbora, ampak ravno v Zagrebu ima Orjuna najmanj uspeha. Veliko bolj uspeva Orjuna med kmečkim ljudstvom in interesantno je, da 70% naših organizacij na Hrvaškem tvorijo ravno seljaške organizacije, ki so tudi najboljše. Število članstva v zagrebški oblasti očitno raste in smo prepričani, da bo v kratkem zagrebška oblast ena najboljših. Pripominjam, da je na zadnji seji Glavnega odbora korigirana meja med našo oblastjo in zagrebško, in sicer na ta način, da smo mi odstopili zagrebškemu Oblastnemu odboru Metliko, v zameno smo pa dobili Prezid in Čabar. Za celo organizacijo so posebne važnosti sklepi zadnjih dveh sej Glavnega odbora. Posebno važna je sledeča ugotovitev na seji Glavnega odbora v Novem Sadu dne 7. in 8. septembra t. l.

Uvidevši, da je propala vsaka nada, da bi se zamogle zbrati jugoslovenske vrste bodisi že v katerikoli strankarski grupi, bo podvzela Orjuna to zbiranje v svojem okrilju. To pa popolnoma samostojno in brez ozira na katere si že bilo partijske račune, pa makar po

potrebi tudi proti tem računom. Pri tem na si ohranja popolnoma svobodne roke za taktiko in formo tega zbiranja. Z ozirom na ta cilj pa pozivlja Glavni odbor Orjune že sedaj ne samo sedanje članstvo Orjune, nego tudi vse ostale Jugoslovene, ki še niso klonili pred navalom destruktivnosti, da si ustvarijo pod okriljem Orjune svojo samostojno in orjunaško zavest, ki bodi jačja od vseh jalovih partijskih osećanj. V tej močni zavesti naj se vlope vse malenkostne pcepkanosti, apatija in malomarnost že preživelih političnih pokretov. Vzbuđi in občuti naj se ponos, pravo in dolžnost, da bodo oni sami odločno in aktivno prevzeli reševanje sodbe svoje države iz rok onih, ki spadajo že po svojih letih in mentaliteti v predvojno generacijo, ki je nedorasla potrebam sedanjega časa.

Mislim, da o tem delu resolucije Glavnega odbora ni potreba veliko razlagati. Ta resolucija je izšla iz src naš vseh in naša dolžnost je, da sami sebe utrdimo v Orjunaštvu in da pritegnemo k naši organizaciji čim več članov borcev in somišljenikov. Od nas samih bo odvisno, kedaj bo nastopil naš veliki dan, ki bo prišel, ki mora priti zato, ker hoče to Orjuna, zato ker drugače ne more biti.

O sklepih zadnje seje Glavnega odbora, ki se je vršila 23. in 24. novembra v Splitu, v kolikor se političnega značaja tiče, bo poročal brat Levstik, ki nas je na tej seji zastopal. Na tej seji se je konstatiralo, da je Orjuna preživela najtežje čase in da začne sedaj drugo ero svojega življenja. Vsem je znano v kakšnih težkočah finančijnega značaja je živel naš Direktorij. Finančijski načrt sklenjen na kongresu lanskega leta se ni obnesel in izkazalo se je, da Oblastni odbori po svoji veliki večini ne morejo pomagati svojemu vrhovnemu vodstvu. Ostala je torej edina možnost, da si Direktorij sam poišče sredstev. Po dolgem in težkem delu in nastojanju je vendar v poslednjem času Direktoriju uspelo pridobiti si stalen vir dohodkov, ki ni velik, pa vseeno zadošča vsaj za enkrat potrebam pokreta. Dokler ni bilo potrebnih financ, je bila iluzorna vsaka misel na kakšno uspešno akcijo. Sedaj je Direktorij finančno oskrbljen in bo lahko posvetil vso svojo energijo organizaciji in njenemu uspehu. V zvezi s tem virom dohodkov je Direktorij oprostil vse Oblastne odbore dajatve v smislu finančijnega načrta, ki je za nas iznašalo 5000 Din mesečno.

Bratje, jaz sem s svojim poročilom končal. Omenim naj še to, kar sem preje spregledal, ko sem govoril o delovanju Oblastnega odbora, to je da se je od februarja do danes vršilo 24 rednih sej, razen tega pa se je vršilo ravno toliko izrednih ter sestankov odbornikov. Dopisov je odposlanih in sprejetih 1200. Tukaj pa niso vračunani dopisi, ki se tičejo blagajne in ki jih je ca 500.

Poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem in glasnim aplavzom.

Po tajniškem poročilu je prešel br. predsednik Marko Kranjec na tretjo točko dnevnega reda, ki je bila

## poročilo o kongresu.

Poročal je brat tajnik Oblastnega odbora Vladimir Galzinja.

## Bratska skupščina!

Kakor sem že preje omenil, Orjuna ni paradna organizacija. Obenem sem tudi poudarjal, da so javni nastopi tudi neobhodno potrebni. Naša organizacija je ena najmočnejših v državi, je politična in ima pred sabo velik cilj. Žalibog ne razpolaga Orjuna s tolikimi finančnimi sredstvi, da bi lahko seznanila celo državo, kakor tudi inozemstvo o njenem delovanju, o njenih ciljih, da bi se na ta način obranila satanskih obrekovanj njenih nasprotnikov. Zato so priporočljivi javni nastopi Orjune, na katerih naj se manifestira idejvoditeljica Orjune; v javnimi nastopi se najlepše pokaže prijateljstvo in sovražnikom kaj smo in kaj hočemo. Do sedaj je Orjuna imela že precej javnih nastopov, vedno pa le v manjšem stilu. Imeli smo kongres in manifestacije v Splitu dne 1. decembra 1923, imeli smo veliko zborovanje in manifestacijo v Novem Sadu meseca septembra tega leta, dalje smo imeli Vidovdanske proslave v Ljubljani

meseca junija in veliko manjših proslav ob raznih prilikah po raznih mestih in krajih države. Te prireditve so nam veliko pripomogle in marsikdo, ki je bil preje mladen ali celo naš nasprotnik, je postal navdušen Orjunaš. Kolikoga pomena pa so zleti najlepše priča izkustva Sokolstva. Vsi poznamo dobre strani Sokolstva, poznamo pa tudi, da Sokol brez pokrajinskih in vsesokolskih zletov danes ne bi bil na tei višini kot se nahaja.

Z ozirom na vsa ta dejstva je naš Glavni odbor sklenil na svoji seji v Novem Sadu z dne 5.—7. septembra t. l., da se vrši v Beogradu v prvi polovici meseca maja leta 1925 veliki kongres Orjune in združena velika revija akcijskih čet ter zbor vseh jugoslovensko in unitaristično orijentiranih Jugoslovenov. Ob tej priliki mora priti Orjuna do izraza, mora pokazati vsej državi svojo moč, fizično kakor tudi intelektualno. V dosegu tega cilja moramo še preje pričeti s predpripravi za ta naš nastop. Tozadevno je bila že v listu objavljena okrožnica Direktorija in organizacijam br. delegate še enkrat, da je smatrati vse objave v listu pod rubriko »Službene objave« kot naslovljene direktno na mestne organizacije.

Glavni odbor je tudi na svoji zadnji seji z dne 23. novembra t. l. v Splitu debatiral o kongresu ter v glavnih obrisih sklenil sledeče:

Od 70 bataljonov, s katerimi razpolaga Orjuna v državi, se mora udeležiti beogradskega kongresa vsaj 30 bataljonov. Od teh vsaj dve tretjini uniformiranih. Ker nas loči od dne kongresa samo pičlih 5 mesecev, se odreja vsem organizacijam, da ustanove takoj »Potne blagajne«. Vsaka organizacija naj naloži svojemu članstvu znesek oziroma vsakemu posameznemu članu določi gotov znesek, ki ga mora dotični vplačati tedensko ali mesečno v »Potno blagajno«. Vsaka organizacija je dolžna razviti najvažnejšo agitacijo in zainteresirati tudi širše kroge za ta naš nastop. Obenem naj organizacije svojim premožnejšim članom naložijo, da si nabavijo krog najkrajše do konca meseca marca 1925. Po tem roku se bodo nabavljale samo bluze in kalpaki oziroma samo kalpaki Kmetijske organizacije bodo nastopile v narodnih nošah. Vsaka organizacija naj skrbi za to, da bodo po možnosti uniforme izdelovale njihove članice. Vse organizacije naj takoj pričnejo s sestavljanjem seznamov vseh udeležencev tega kongresa. Nepremožnim, a dobrim in vnetim članom naj po možnosti skrbe organizacije za brezplačno vožnjo v Beograd. Za preje omenjene potne blagajne naj se določijo posebni blagajniki. Iz »Potnih blagajen« se ne sme dvigati nikakih zneskov kakor tudi se ne sme iz njih dajati nikakih posojil. Za »Potne blagajne« odgovarja osebno predsednik organizacije, kateri ima dolžnost tedensko ali pa vsaj dvakrat mesečno, kontrolirati blagajno. Od sedaj naprej pa do kongresa se morajo vsi dohodki zabav in prireditve stekati v »Potno blagajno«. Predpriprave za kongres vodi pisarna Direktorija, ki se bo svoječasno premestila v Beograd. Naloga te pisarne je, da pripravi vse tehnične strani tega kongresa. Četniške sekcije bodo imele posebne majhne zastavice. Načrt teh zastavic bo izdelal Direktorij, ter ga bodo dobile posamezne organizacije pravočasno. Te zastavice bodo prav priproste, tako da ne bodo preveč stale. V splošnem naj bude naš princip: Štednja v vsem.

Glavni odbor pričakuje posebno od ljubljanske oblasti, ki je najbolje organizirana, kar največje udeležbe.

Program revije bo sestavljen tako, da pride članstvo v Beograd v prvih jutranjih urah in da odide iz Beograda zvečer. Ljubljanski Oblastni odbor je sklenil, da se mora udeležiti kongresa najmanj 800 članov iz njegove oblasti. Skrbel bude za čim najnižjo vožnjo ter bo vzel kot predvideno poseben vlak. Istotako bo Oblastni odbor ukrenil vse kar je mogoče, da olajša članstvu udeležbo na kongresu. Dolžnost organizacij pa je, da se bodo točno držale vseh izdanih navodil in da bodo pravočasno izvrševale vse odredbe. Kajti naš nastop v Beogradu mora biti prvi korak k delu v večjem obsegu. Uspeh kongresa nam bo kapital za pričetek



vsaj v mestih in na obali. — Ozadje je pa radi slabih prometnih zvez tudi zaostalo v razvoju.

Hrvatska je bila pod direktnim vplivom Budimpešte. Ogrska je še z večjo silo delala na polju odtujevanja Hrvatov od Srbov nego Avstrija. To delo ji je uspelo, ker je našla brezvestne hlapce hrvatskega pokolenja, ki so v tem pravcu delovali. Kulturno stoji gotovo na malo višji stopnji nego prejšnje pokrajine.

Slovenija je pa bila nesrečna, ker je ovirala pot nemšiva na Adrijo. Izpostavljena je bila nemškemu in italijanskemu pritisku. Kulturno se je precej razvila, toda narodno precej hiral.

To je kratka in slaba slika iz katere razvidimo, da so bili močni zunanji vplivi, ki so povzročili slabši kulturni razvoj nego ga opazujemo pri drugih narodih. Ker so bile te dežele ločene in pod različnimi vplivi, je razumljivo, da je prišlo končno do jezikovne razlike.

Idimo nazaj k onemu narodu s tem, da dvignemo v vseh teh pokrajinah kulturo na isto visoko točko, tako bomo tvorili en narod z enim jezikom in enim mišljenjem.

Oglejmo si sredstva, katera so nam na razpolago za doseg tega cilja. Eno sredstvo je tudi tisk in o tem hočem danes govoriti.

Ni skoraj človeka, ki zna čitati in bi ne čital časopisov, iz teh črpa znanje in prepričanje. Iz dobrega časopisa bo narod črpal dobro, iz slabega slabo, kakor otrok, ki se s slabimi knjigami popolnoma pokvari, z dobrimi pa vzgaja pošteni človek in značajcem. Torej je tisk orožje, s katerim se lahko ljudstvo vzgaja. Da narod pravilno vzgaja je pa potrebno, da se širi med ljudstvom dobre časopise in kolikor mogoče zmanjša vpliv slabih. Oni časopis pa, ki se med ljudstvom širi, mora biti na taki visoki stopnji, da bo res lahko vršil zvišeno nalogo dobre ljudske vzgoje. Vzgoja pa ne sme biti samo enostranska. Ne smemo naroda vzgajati samo v nacionalnem smislu, temveč mu moramo dati tudi prosvetno in strokovno vzgojo. Taki morajo biti naši časopisi: »Orjuna«, »Pobeda« in »Vidovdan«.

Za tako vsestransko vzgojevalno delo pa rabimo strokovnjake za sodravnike. In to je naloga tiskovnih sekcij, da jih pritegnejo k temu hvaležnemu delu.

To bi bila glavna naloga našega tiska. Da bo za zamogel vršiti to nalogo, je treba skrbeti za razvoj in obstanek našega časopisa. Skrbeti moramo, da imamo v vseh pokrajinah, ki stoje na različnih kulturnih stopnjah, naša glasila in to radi tega, ker to, kar bo tukaj dobro, bo lahko kje drugje neumestno in kvarno in ker moramo računati z že obstoječim kulturnim razvojem naroda v različnih pokrajinah.

S tem še ni izčrpan delokrog

našega časopisa. Naši nasprotniki se borijo z vsemi sredstvi proti nam. Mnogo jim služi v to njihovo razširjeno časopisje, v katerem blatijo vsako naše še tako idealno delo in tudi naše najboljše delavce. S tem ustvarjajo nerazpoloženje proti nam in onemogočajo pravi razvoj in širjenje zdrave misli jugoslovenskega nacionalizma. Proti takemu postopanju nasprotnikov se moramo boriti in javnosti pokazati podlost obrekovalcev in zavijačev. Pravec vsej tej obrambi pa nam mora biti dostojnost. Z dostojno in samozavestno obrambo si bomo več koristili, kakor če bomo rabili isto umazano pisavo naših nasprotnikov.

Istovrstno pa moramo razkrinkati delovanje naših nasprotnikov. Ampak tudi tukaj moramo biti stvarni in dostojni. Ako naš nasprotnik kaj dobrega napravi zasluži tudi pohvalo. Proti brezvestnim zapeljivcem našega naroda se pa moramo boriti, dokler jih ne onemogočimo, ker ali bomo mi zmagali ali oni — srednje poti ni.

Naš tisk pa mora biti tudi informativen za članstvo. Iz časopisa je potrebno da razvidimo, kako se naš pokret širi, kako deluje ta ali ona naša organizacija, zato je potrebna dobra informacijska služba. Iz teh poročil bo članstvo črpalo pogum za nadaljnjo borbo.

Mnogo dela čaka naš tisk. Zato je potrebno, da imamo dobro tiskovno organizacijo, dobre sodravnike in poročevalce. Da se to delo vrši konsekvntno, moramo pa združiti vse te delavce v tiskovnih sekcijah.

O delu in pravicah sem Vam dal kratko poročilo, sedaj hočem se izustiti par besed o organizaciji tiskovnih sekcij.

Na sedežu Direktorija je načelnik tiskovne sekcije Glavnega odbora. Na sedežih Oblastnih odborov je načelnik Oblastne tiskovne sekcije in končno na sedežih Mestnih odborov je načelnik Mestne tiskovne sekcije. Vsi načelniki O. O. tiskovnih sekcij tvorijo Glavno tiskovno sekcijo in vsi mestni načelniki Oblastnih tiskovnih sekcij.

Vsak načelnik mestne tiskovne sekcije, ki je imenovan od mestnega odbora, mora organizirati na sedežu mestne organizacije tiskovno sekcijo. Za delovanje v tej sekciji je potrebno pritegniti vse duševne delavce iz vrst članstva. Iz članstva tiskovne sekcije je treba še izvoliti na sekcijem sestanku odbor, ki sestoji iz načelnika, kateri je imenovan od mestnega odbora in od izvoljenega tajnika in dveh odbornikov.

Končam z željo, da bi naš orjunaški tisk mnogo pripomogel k notranji konsolidaciji države in tudi dvignil kulturno naš narod in spodbudil zaslužene brate k neumorni borbi proti tlačiteljem njihove svobode.

Imamo jih še v zalogi in jih hranimo, da dokazemo o pravem času, kako so razni gospodje za šikaniranje uboge pare res nemadomestljivi.

Sedaj pa vprašamo inšpekcijo dela, ali je poučena o škandaloznih razmerah pri Splošni stavbeni d. d. in ali misli kaj ukreniti, da izginijo z vodilnih mest razni direktorji in šefi, kot jih v nadaljnem naštevamo: Direktor Naef, višji inž. Buser, inž. Schwäble, inž. Menzi, švicarski Nemci, inž. Tempel, teh. Wilfinger in Petz, prva avstrijska, zadnji češki Nemec, prokurist Mondara, poljski državljani Nemec, in še cel štab tujerodnih inozemskih izkoriščevalcev naše popust-

ljivosti, ki so se zatekli v to družbo in se grejejo ob gorkem jugoslovenskem ognjišču in dobrem belem kruhku, medtem ko uboga naša para luta po svetu za koščkom črnega kruha in slanega kropa!

Ali res ni oblasti, ki bi z energično gesto očistila te tujezemske ščurke in jih nadomestila z domačimi tako potrebnimi močmi. Upamo, da je, zato apeliramo nanjo! Budno hočemo zasledovati nadaljnje delovanje gospodov okoli Stavbene, razkrivati gorostasne krivice tlačene naše raje in o priliki udariti, da se razlete tlačitelji na vse vetrove, odkoder so prišli. Prihodnjč več!

## Kronika.

Ni pozabljeno. Kakor smo informirani, reflektira na mesto učitelja v Logatcu ali na Rakeku znani poveljnik vojaškega oddelka na postaji Stanjel takoj v začetku svetovne vojne, kojega imajo naši Kraševci in Vipavci gotovo še dobro v spominu. Ne bomo tu razpravljali o njegovem delu, ko je še nosil uniformo avstrijskega »hauptmanna«, opozarjamo samo tem potom tako gospoda Mrcina, kakor merodajne činitele, da to njegovo delo še ni pozabljeno in da Orjuna budno pazi in bo zlasti pazila na vse take ljudi ob mej. Upamo, da se razumemo.

Komunistom v album. Nedavno je bil izpuščen iz ljubljanskih zaporov tudi »Veliki vodja komunistov« — mali dr. Milan Lemež. Pomanjkanja ta general sicer v zaporu ni trpel kajti njegova celica je bila kaj dobro urejena. Imel je svojo posteljo in posteljno perilo, toaletne stvari, svojo postrežbo, pero in papir, svojo lastno hrano, sploh vsega dovolj kar mu je srce poželelo izvesti drage mu žene in zlate svobode. Poleg njega so bili zaprti tudi drugi sodrugi, ki so morali kaj zavistno gledati dvojno mero, ki je protivna osnovnim principom komunizma.

Kaj pa porečejo k temu celjski komunisti jetniki, ki so se morali z našim Markom krepiti s prežganko, potemno in kislim zeljem med tem ko je njihov vodja radostno lomil krhke žemljice in se redil z izobno domačo hrano? Tako vidimo zopet razliko med teorijo in prakso. Marko si ni mogel kljub vsem podporam kapitalistov in Mussolinijevih lor privoščiti svoje hrane, Milančku jo je pa kar dober bogec iz Rusije poslal.

G. Fran Smodej, glavni urednik »Slovenca«, ki se z veliko vnemo poslužuje denunciacije napram našemu Marku, je bil včasih popolnoma drugega mnenja. On bi sicer kot »Hochwürden« in vikar celovškega kapitelja lahko nemoteno deloval v svoji domovini za končno osvoboditev, njega ni iz nje nihče izganjal, toda komodnejše je v Ljubljani osvetiti plačane zahrbtne morilce in denunciantne sobrata, kakor pa boriti se onkraj Karavank proti zakletemu sovražniku. Njemu je ljubše klerikalno partizansko slepmišljenje, kakor pa poštna nacionalna borba.

Toda taisti Smodej je bil nekdanj ves drugačen junak. Spominjamo se dne 6. jan. 1919. leta. Takrat se je vršilo v »Unionu« zborovanje proti Nemcem, ki so ravno pogledali pre-

ko Karavank. Takrat je nastopil naš junak peresa in zborovanj g. Smodej. Kako ga je bilo lepo videti v svečeniški obleki in kako mu je v svetem ognju oduševljenja gorelo sicer blede lice! Svečano se je ob tej priliki zaklet in prisegel, da ne bode prej miroval, dokler ne bode svobodno Gosposvetsko polje in v naši posesti. S puško v roki, tako je dejal, se bode kot duhovnik boril do zmage ali do zadnje kaplje krvi, če ne bo naša vojska osvobodila zibelke Slovencev.

Prisega je sveta stvar g. Smodej! Ali je svobodni Korotan? Ali ste imeli že kedaj puško v rokah? Kaj naj Vam porečejo stotine poslušalcev, ki ste jim takrat položili svečano prisego pa je niste držali? Ali mislite da bode z ovadniško borbo proti zaslužnemu nacionalnemu delavcu, ki je vedno pripravljen s puško osvoboditi zaslužene brate, mar mislite da bode s tem podlim početjem osvobodili Korotan? Sramujte se!

Dr. P.

Nekaj od »Weinbauschule in Marburg«. Naučni zavod za vinarstvo v Klosterneuburgu je slavilo na posebno svečani način pred kratkim obletnico svoje ustanove. Čestitali so nemški strokovni zavodi v nemščini, italijanski zavodi v italijanščini, francoski zavodi v francoščini. Le Weinbauschule in Marburg in Jugoslavien je čestitalo pri tej priliki v — nemščini! Dotičnik, ki je sestavljal čestitko, ni najbrž maturiral iz nemščine, ker je napravil grozno slovniško napako v njej. Poleg tega je pozabil na preobrat in šteje zavod v Klosterneuburgu k našim. Da le ne bo imela zaradi tega sitnosti naša diplomacija.

Srednja tehniška šola na narodni prazniki. Po vseh ljubljanskih šolah praznujejo narodne praznike z lepimi prireditvami, ki so polne svečanosti in prisrčnosti. Ie pri srednji tehniški šoli opazamo že par let, da je ob takih prilikah samo pouka prost dan, a Aškerčeva ulica in šola prazni, gluh in nemi. Kaj naj vendar to pomeni?

Izjava. V številki 12 z dne 15. marca 1924 smo priobčili v članku »Bratom Srbom, ki žive med nami« napad na g. Branka Vukmanoviča, stud. ing. Ker smo se prepričali, da slonijo tam objavljeni očitki na napačni informaciji, jih lojalno preključujemo. Uredništvo

## Političen pregled.

Volilni boj v Jugoslaviji gre svojo pot. Do sedaj se omejuje v glavnem na sklicivanje zaupniških sestankov in postavljanje kandidatur. Za srez Celje-Vrankske je dosegel sporazum med S. D. S. in S. K. S. Nosilec liste v tem srezu je pristaš S. K. S. Drofenik. Sporazume med strankami, ki so za državno in narodno edinstvo moramo le pozdravljati, ker bo s tem uspeh večji in bi bilo le želeti, da se doseže sporazum tudi drugod. — Razkrojevalni proces v Radičevi stranki se nadaljuje. Disidenti pridobivajo na terenu. H. R. S. S. ne sklicuje nikakih javnih shodov, temveč se omejuje le na to, da pošilja po deželi agitatorje, ki tajno rovarijo med ljudstvom. Ivan Radič je bil izključen iz stranke in rodbine, ker je izdal posl. Lovrečkovične razne stvari, ki so se dogajale v stranki in v Radičevi obitelji, med drugim tudi to, da se je Radičeva žena peljala na letovišče na Ptičevka jezera z denarjem, namenjenim za volilni fond. Mogoče se bodo vsaj sedaj odprle zapeljivemu hrvatskemu seljaku oči in bo izpregledal, da ni Radiču do bla-

gostanja seljaka, temveč le za lasten žep in polno korito. Naš slavni mirotvorec je zopet poslal pismo »Slobodnemu domu« topot iz Ženeve (najbrže kake hrvatske Ženeve). V njem zopet ponavlja stare obrabljene fraze, govori o sestankih s svetovnimi diplomati in tudi grozi. Govori o bradatemu psu (Pašiču), ki bo prenaljal lajati in o rdečem maku, ki bo v kratkem vzcvetel. Takrat bo prišel čas za čudotvorno itd. republiko. Toda Radič naj si le zapomni, da rdeči mak ne bo vzcvetel, dokler bo le en jugoslovenski nacionalist dihaj. — Stanovanjski zakon se je podaljšal do 1. maja pr. l. Hišni posestniki so takoj protestirali in zahtevalo, da se jim dovolijo povišanje v zlati valutni, za manj imovite pa na polovico. Ta zahteva je pa nalezela na najstrožji odpor najemnikov. Kot se vidi, ne bo še tako kmalu izhoda iz tega zapletenega vprašanja. — Vlada je sklenila predložiti finančnemu odboru zakon o povišanju plač svečnikom. Tako bo na pr. dobival ljubljanski škof 7000 dinarjev mesečnih draginskih doklad. Za zahvalo bo pa naša du-

hovščina rovarila proti državi. — V Mačvi je imel Svetozar Pribičević velik shod svojih somišljenikov. Shod je po raznih poročilih dobro uspel. — V Osjeku so se vršila pogajanja med tiskarji in lastniki tiskarn, ki so se razbila. Za novo leto je pričakovati splošne tipografske stavke. — Železniški tarifi za prevoz sladkorja se znižajo za 40%. Korist od tega pa bodo imele le tvornice, konsument bo moral pa še nadalje plačevati visoke cene, ki daleko prekašajo cene na svetovnem tržišču. — Minister zunanjih zadev dr. Ninčić se je v Rimu sestel z Mussolinijem. Na teh konferencah so bila rešena vsa sporna vprašanja, tako razmejitev v Sloveniji, tranzitni promet z Peško na progi Rakek-St. Peter-Reka in ureditev prometa na Reki in Zadru. Podrobnosti sicer še niso znane, mislimo si pa že, da so nas Italijani zopet izkoristili kot vedno. Sprejet je bil tudi v avdienci pri italijanskem kralju. Sestel se je z angleškim zunanjim ministrom Austreen Chamberlainom, s katerim sta obravnavala stališče naše države do Avstrije in Albanije. Po končanem zborovanju sveta Društva narodov se je odpeljal v Pariz. Cilj njegovega potovanja je določitev formalnosti glede poseta naše kraljevske dvojice v Parizu prihodoju pomlad in poglobljenje jugoslovensko - francoskih odnošajev.

Glede ženevskega pakta je ostalo zasedanje sveta Društva narodov popolnoma brezuspešno radi odklonilnega stališča Anglije. Pri sestanku Herriot-Chamberlain pa je bil sklenjen garancijski pakt med Francijo in Anglijo in se je istočasno odgodila izpraznitev Kölna.

Politična situacija v Nemčiji je vedno bolj zamotana. Dr. Marxov kabinet se nahaja pred demisijo. Dr. Stresemann je a priori odklonil sestavo vlade. Če se sestavi desničarska vlada, bo imelo to nedoglednih posledic za Nemčijo, ker take vlade ne bodo sprejele zapadne velesile z zaupanjem.

V nedeljo so z velikim pompom odzidali v Rimu sveta vrata in proglasili sveto leto. Vatikan bo bo s tem služil težke pare.

Kakšno razpoloženje vlada na Madžarskem glede povratka Habsburžanov, je jasno razvidno iz govora grofa Andrássyja, ki ga je imel na zborovanju legitimistov. V tem govoru je vneto zagovarjal povratek Habsburžanov in izjavil, da mora biti Karlov sin Oton za Božič v Budimpešti. Shodu je prisostvoval tudi »pacifist« grof Apponyi.

Državni uradniki na Češkoslovaškem dobe za novo leto remuneracijo v znesku 215 milijonov čkr. A pri nas?

V Rusiji zija vedno širši prepad med pristaši triumvirata in Trockega. Trockij je iz zdravstvenih razlogov odstavljen s svojega mesta in gre na Kavkaz. Če bi ne bil Trockij tako priljubljen med rdečo armijo, bi se bilo z njim čisto drugače postopalo. V armadi, ki je v glavnem delo njegovih rok, se že pojavlja nevarno gibanje, ki utegne dovesti Rusijo v novo meščansko vojno in jo pahniti v še večjo bedo kot dosedaj.

V San Antonio v Mehiki je umrl Samuel Gompers, voditelj delavskih sindikatov v Združenih državah. Smrt tega izredno nadarjenega voditelja bo težak udarec za ameriško delavstvo, zlasti še, ker se potegne več kandidatov za to mesto, izmed katerih pa niti eden ne dosega Gompersa. V Mehiko je šel sGompers z deputacijo ameriških delavcev, da pozdravijo novozvoljenega mehikanskega predsednika generala Callesa.

„ITO“ zobna pasta beli krasno zobe in daje jim blisč.

Din 1.— na vsak korak

prihvatite, zato ne tožite, da Vam je predalec in kupuje vse običajne predmete in potrebšćine pri

Drago Schwab, Ljubljana.

OBLEKE  
NA  
BROKE  
MESTNI TRG 5  
BERNATOVIC

## PRIPRAVLJAJTE SE ZA BEOGRAJSKI KONGRESI!

### Razmere pri Splošni stavbeni d. d. Tezno pri Mariboru.

Že dolgo se nismo bavili s to dično jugoslovensko d. d., zato se je merodajnim gospodom okoli te družbe zdelo potrebno šikanirati in zapostavljati naše jugoslovensko delavstvo in uslužbenstvo in ravnati z njimi kot svinja z mehom.

Ker so vsi merodajnejši gospodje, kot hočemo pozneje navesti, Nemci, in še celo tuji državljani, iznašamo nekaj prav kričečih slučajev, jih podajamo naši javnosti, borzi in inšpekciji dela ter našim akcijonam v primerno priporočilo.

Dočim je podjetje popolnoma jugoslovensko, živi večinoma od državnih nabav in uživa državno podporo, so vsa odločujoča mesta zasedena od tujih državljanov, ki pač imajo interes na tem, da zopet nastavljaajo same inozemce, s katerimi lahko razpolagajo kot s figurami na šahovski deski. Preostala mesta se zasedejo z našimi ljudmi, katere se pa ob najmanjši brezposelnosti postavi na cesto. Vodja podjetja na Teznu, neki baje inženir Menzi, v resnici pa samo pomožni tehnik, se prokleta malo briga za predpise borze in inšpekcije dela, kar dokazuje le nekaj slučajev. Avgusta meseca sta se javila

# Tvornica za dušik Ruše.

Merodajnim oblastim na znanje.

Tvornica za dušik v Rušah je ena med največjimi kemijskimi tovarnami naše države. V tej tovarni se izdelujeta dušik in kisik potom Lindovih kompresorjev. Bodisi dušik, kakor kisik spravijo v bombe in stavijo v tem komprimiranem stanju v promet. Izdelujejo tudi apneni dušik in karbid, to so spojine ogljika in dušika s kalcijem.

Taka tovarna bi pa lahko izdelovala amoniak in solitero kislino po sistemu Haber ali pa sličnim, s pomočjo električnega žarka. Posebno glede izdelave amoniaka imajo poskusne obrate. Iz amoniaka se da pa z lahkoto izdelati solitero kislino.

Soliterna kislina pa je najvažnejša spojina za izdelavo vseh eksplozivov, kakor dinamita, ekrazita, nitroceluloze itd. Brez soliterne kisline se izgubi vsako vojsko, če se tudi razpolaga s še tako hrabrimi vojaki.

Samo ob sebi je razumljivo, kak pomeni ima taka tovarna za slučaj vojske. Razumljivo pa je, da morajo biti v taki tovarni nameščeni samo zanesljivi ljudje, ne pa kakor v tovarni v Rušah, sami inozemci. Res je, tam so vsi inženirji, vsi obratovodji in vsi kemiki sami nezanesljivi inozemci. V slučaju voj-

ske bi ti ali odšli, ali pa delali pasivno rezistenco. Če bi se šele v tem slučaju postavilo naše ljudi na ta mesta, bi znalo biti to prepozno, ker bi ti ne mogli preko noči voditi cel obrat. Iz tega vzroka bi morale merodajne oblasti z vso energijo zahtevati, da se nastavijo naši inženirji in kemiki, da bi ti potem znali voditi obrat. Za to pa zado- stuje, da ostane samo eden že upe- ljani strokovnjak, in sicer g. dr. E., kemik, ki bi naše telničke upeljal v to delo.

Izgovor, da se med našimi teh- niki ne dobi dobrih ljudi, je prazen. Ta izgovor imajo samo, ker nočejo tega storiti. Pod strokovnim vod- stvom se bo vsak kmalu naučil dela, katerega mora vršiti.

To je glavni vzrok, da se mo- rajo inozemci odstraniti, ne pa edini. Kajti tudi vedno naraščajoča brezposelnost zahteva energične ukrepe, ne samo v tem slučaju, ampak v obče.

Skrb države je, da skrbi za vse naše tehnike, ki dovršijo visoko šolo, da pridejo do dela in kruha. Ravno tako se mora država za- vzeti za delavstvo in čuvati, da domačemu ljudstvu ne odjeda tujec kruha.

Menimo, da bo ta »memento« zadostoval.

## Naš pokret.

**Akademski Orjuna.** Za vreme odsutnosti mestnog glavnog akad. kluba »Orjuna«, br. V. Petriča, rešil če funkcije istog br. Ciril Legat.

Za sve stvari, koje se tiču Č. S. akad. Orjuna neka se od subote 20. XII. obrate na njega.

**Mestna Orjuna Novo mesto** je poklonila Mestni Orjuni Trbovlje 200 Din za kritje deficita ob priliki razvija prapora dne 1. junija t. l. Posnemajte!

**Novo mesto.** Z ozirom na bliža- joči se redni občni zbor, določili smo uradne ure vsak dan od 6. do 7., ob nedeljah od 10.—12. v »Narodnem domu«, prilično desno, da se omogoči vsem članom zadostiti njihovim dolžnostim. Ob istih urah se dobe tudi informacije od Zveze dolenskih in belokranjskih Orjuna. Zdravo! — Odbor.

**Kulturna sekcija Orjuna v Šiški** javlja svojim članom in prijateljem, da se vrši drugo predavanje v so- boto 20. decembra t. l. točno ob 8. uri zvečer v lokalu pri br. Šte- picu. Predaval bo g. dr. Čadež »o zemeljskih katastrofah«. — Bratje udeležite se polnoštevilno! Po predavanju bo razgovor o »Ekonomski Orjunie«. Zdravo! — Načelnik kul- turne sekcije.

**Shod Orjune v Guštanju.** V so- boto, dne 13. t. m. ob 20. uri je Or- juna za Mežiško dolino v Dravo- gradu, sklicala v gostilno Cvitanje v Guštanju shod, na katerega je ra- zen svojih tamkajšnjih članov po- vabila tudi razne druge zavedne Guštanjane. Shod je otvoril in vo- dil v imenu sklicateljice brat Gač- nik iz Guštanj, ki je v kratkih be- sedah obrazložil zbranim namen. Za tem je dal besedo glavnemu go- vorniku bratu oblastnemu predse- dniku Reharju iz Maribora. Brat predsednik je omenil uvodoma, da to ni volilni shod, ker Orjuna v teh volitvah ne nastopa in se je torej tudi ne tičejo, ampak samo razgo- vor, v katerem se medsebojno spo- znata Orjuna in javnost. Nato je v daljših izvajanih obrazložil nastan- ke Orjune, njeno stališče do po- edinih javnih vprašanj in njena pota in cilje, za kar je žel splošno od- branjanje. Med njegovim govorom je sedelo v sosednji sobi nekaj lju- di, med njimi tudi par socialistov in pristašev SLS, med njimi tudi vo- ditelj SLS v Guštanju, g. Kotnik. Zastopnik socialistov je po govoru brata Reharja prosil za besedo in stvarno obrazložil svoje stališče, ki se je čisto strinjalo s stališčem predgovornikov. Iz vseh njegovih besed je zvenelo le obžalovanje, da delavstvo po svoji lastni krivdi vsled nevednosti obilo trpi. V prin- cipu je izjavil, da je tudi on naciona- list, želi pa le, da se tudi delavstvo upošteva. Brat Rehar mu je nato ponovno razložil stališče Orjune napram socialnemu vprašanju in delavstvu. G. Kotnik, ki se je bil malo preveč nasrkal božje kapljice, je hotel motiti debato z nestvar- nim besedičenjem, moral pa je kon-

čno umolkneti pred stvarnimi besedami in je nazadnje nekaterim iz- vajanjem celo pritrjeval. S tem shodom je Orjuna zopet prodrla dlje v ljudstvo in pridobila takoj nekaj novih članov, tako da je bil uspeh prav dober.

**Shod in ustanovitev Orjune v Prevaljah.** Za nedeljo 14. t. m. do- poldne je v gostilno Rozman v Pre- valjah sklicala Orjuna Dravograd shod, katerega je posetil v imenu O. O. Maribor predsednik brat Ra- divoj Rehar. Otvoril in vodil ga je predsednik M. O. Dravograd, brat Ante Štromar; kot glavni govornik je nastopil brat Rehar, ki je v čez eno uro trajajočem govoru pred- stavil zbranim Orjuno, njena načela in cilje. S svojo skrajno stvar- nostjo je njegov govor vplival tudi na tistih par udeležencev, ki so pripa- dali socialistični stranki. Po stvarni in lepi debati ki se je razvila nato, je pristopilo k Orjuni toliko novih članov, da se je zamogla ta- koj osnovati nova Orjuna Prevalje, ki bo pa začasno delovala skupaj z Guštanjem kot ena erotna organi- zacija. Določil se je tudi priprav- ljalni odbor, ki bo poskrbel za for- melno prijavo in formalno ustanovitev. Tako je nastala iz pred ne- kaj meseci ustanovljene Orjune za Mežiško dolino v Dravogradu, no- va posestrima v Prevaljah, razvoj pa s tem še ni končan, ampak je storjen komaj prvi korak. Korak za korakom stopamo dalje in v do- glednem času bodo na tem sektorju vznikle še nove Orjune. Kljub temu, da nas sedaj ovirajo stranke s svojim volilnim delom, delamo in gremo naprej!

**Ustanovni občni zbor Orjuna Čakovec.** V nedeljo 14. t. m. popold- ne se je vršil ustanovni občni zbor Orjune Čakovec, katerega sta v imenu O. O. Maribor posetila taj- nik brat dr. Vančnik in brat dr. Šnuderl. Orjuna Čakovec je obsto- jala že poprej, ustanovil jo je svo- ječasno O. O. Zagreb, ni pa bila uradno prijavljena in je pozneje do- cela razpala; radi tega se je nedel- ski občni zbor smatral kot usta- novni. Potekel je v najlepšem redu in pokazal, da raste tudi v metro- poli Medjimurja močna orjunaška frdnjava.

**Novo poverjeništa.** O. O. Ma- ribor je ustanovil te dni dvoje no- vih poverjeništev, in sicer v Voi- niku pri Celju in v Storah.

### Orjuna v Beogradu.

Orjuna s svojim ostro začrtan- im programom osvaja dnevno vedno več terena v naši prestolici. Pred dvema leti v Beogradu še ni bila organizirana Orjuna, toda bili so tu ljudje, ki so njene ideje nosili v srcu in njih število se je večalo. Sluteč ugodna tla, pristopili so naši organizatorji k ustanovitvi prvega upravnega odbora. Pozneje se je osnoval tudi oblastni odbor. Število članstva upravnega odbora je ra- pidno raslo tako, da poedini odbor-

niki niso več mogli zmagovati obil- nega posla. Vzemajoč za zgled ljubljansko Orjuno, je tudi beograjska pristopila k ureditvi organiza- cije na mestne kvarte. Tako so se začele organizirati nove Orjune, med njimi prva v Savamalskem kvartu.

Pred nekako tremi meseci si je ta najagilnejša beograjska organi- zacija izvolila svoj odbor, ki je za- čel takoj z rednim poslovanjem. Savamalska Orjuna prireja preda- vanja, zabave in izlete in dasi ena izmed najmlajših naših organizacij, si je stekla že velik sloves. V prvi vrsti pa gre hvala za agilnost te Orjune bratu obl. načelniku Mihi Čopu, ki je bil za časa svojega bi- vanja v Beogradu duša organiza- cije. — Savamala razvije že 1. fe- bruarja 1925. na čim svečanejši na-

čin pred Saborno cerkvijo svojo zastavo. Te, za Beograd in celo Sr- bijo velevažne proslave se udeleži tudi oddelek iz Slovenije.

Prošli dogodki na beograjski univerzi so dali povod, da se je ustanovila akademska Orjuna, ki šteje danes že nad 200 agilnih čla- nov. Upamo, da bomo prispeli v kratkem na isto višino kakor ljub- ljanska Orjuna, gotovo pa Vas bo- demo o priliki kongresa lahko v im- pozantnem številu pozdravili.

### Beograjska Orjuna.

»Pobeda«, glavni organ Orjune, bo izhajala odslej po štiriletnem te- denskem izhajanju dvakrat na te- den. Premožnejše brate in organi- zacije, ki doslej še niso naročene na naš glavni organ »Pobedo« poziva- mo, da to nemudoma store sedaj s pričetkom 1. 1925.

**PRODA SE**  
1krat običen  
**Orjunaški KROJ**  
proti takojšnjemu plačilu  
**Din 600.--.**  
Interesenti naj se zglase v  
upravi lista

Snažilno orodje za pisalne siraže.  
**THE REX CO., Ljubljana.**

Kupujemo in podpiramo izvrstno  
**Kolinsko cikorijo**  
domači izdelek.

**KARO-čevlji**  
Maribor, Koroška 19.

Le oni, ki redno oglašuje,  
ta sigurno napreduje!

## Službene oblake.

Častnim oblastnim čelnikom je bil imenovan na seji Oblastnega od- bora dne 15. t. m. naš prezaslušeni borec in brat Miha Čop. Vrlemu bratu iskreno čestitamo k temu od- likovanju in mu ključemo: »Naprej do končne zmagel«.

Konstituiranje Oblastnega od- bora. Na svoji seji z dne 15. t. m. se

je naš Oblastni odbor konstituiral sledeče: Predsednik br. ing. Marko Kranjec, podpredsednik br. dr. Tone Jamar, politični tajnik br. Vladislav Levstik, administrativni tajnik br. Drežče Verbič, pravni zastopnik br. dr. Vlad. Knaflič, blagajnik br. Loj- ze Zajec in odbornik br. Ivan Šker- janc.

## ZRNA.

Komunistom, ki govore vedno le o enakosti in delitvi premoženja svetujemo, naj si gredo o priliki po- gledati stanovanje »sodraga« dr. Lemeža pa bodo strmeli nad bogato opremo in udobnostjo, ki jo uživa ta prolet. To je velika razlika med njim in običajnim buržujem! Kaj ko bi si sposodil kak reven rudar, opi- rajoč se na komunistična načela, nekoliko od bogatega porcelanaste- ga servisa v kolikor ga niso bur- žujski Orjuni potolkli. Našlo se bo- de tam o priliki komunistične revo- lucije lepih stvari, nakar že sedaj sodruge opozarjamo, da jim ne bo treba rekvirirati pri buržuifih.

G. Radežček, veliki slovenski- avtonemni Seleucioolog je v užalje- nosti nad zavrnitvijo svojega »do- kaznega materiala« proti Orjuni, sklenil, da bo izdal brošuro o Or- juni. V njej obeta silna razkritja »o dokazih podkupljivosti in izsiljeva- nja z grožnjami po Orjuncih, po- bojih in pretopih«. Knjiga obeta po- stati zelo zanimiva, ker je pri- glasil svoje sodelovanje pri tej »odvr- nitvi orjunaške kuge od Slovenije«, tudi sam gospod Tutankamen. O brošuri bomo pa še poročali, ko izide.

## PROCES

proti povzročiteljem Trbovelskih dogodkov pred celjskim okrožnim sodiščem v Celju dne 25. do 27. novembra 1924.

(Dalje.)

»Zakaj ste se bali, da bi delav- stvo videlo Orjuno?« »Da bi mu ne imponirala.«

V svojem prvem zagovoru ste čisto drugače izjavili: »Moje nazi- ranje je, da je prišla Orjuna v Tr- bovlje napadat.« »Dobro.«

Ivan Hlebec, steklar, star 20 let, Zagorje:

Včlanjen nikjer.  
»Kedaj ste izvedeli o razvitiu prapora Orjune?« »En teden po- preje od svojega brata Joškota.«

»Zakaj ste šli v Trbovlje?« »Obiskat svojo zaročenko Mici Ber- glez.«

»Kje ste šli v Trbovlje?« »Peš po bližnjici čez hrib ob ca. 1/28. uri zjutraj.«

»Ali ste koga izmed obtožencev srečali?« »Nikogar.«

»Čudno, vsi ste šli skoro ob isti uri, po isti poti, iz istega kraja v isti kraj in nobeden ni nobenega vi- del.« »Ko sem prišel do Vode do bližine 50 korakov, sem videl voja- ke z godbo, Orjunaše z orožjem.«

»Zakaj ste dali Fakinu 200 Din in ste to pri prvem zaslišanju tajili?« »Posodil sem mu kot prijatelju.«

»Ali vas je Fakin prosil za denar?« »Ne.« »Dobro! Kedaj ste mu dali denar?« »Dne 31. maja 1924.« »Do- bro.«

Mirko Weinberger, 27 let star, ste- klar, Zagorje.

Predsednik Vesne, član NDSJ od meseca julija 1923. Centralni predsednik od leta 1923. dalje.

»Ali vam je program stranke dobro znan?« »Da.«

»V Zagorju ste imeli več sestan- kov?« »O teh sestankih ne vem nič. 25. maja 1924 sem bil v Vevčah, bi- la je strokovna seja kemičnega de- lavstva. 26. maja je bil pogreb. Bil sem na pogrebu kot že preje ome- njeno. 1. junija 1924 sem bil v Tr- bovljah in šel na shod. Prišel sem prepozno. Šel sem peš čez hrib in prišel v Trbovlje okoli 1/210. ure. Sem se zamudil, ker sem bil mne- nja, da se vrši shod ob 1/210. uri, oziroma ob 10. uri. Pridem do pre- laza in pridejo mi ljudje že naspro- ti, ker je shod medtem že minul. Bilo mi je žal.«

»Zakaj vas zanimajo Trbovlje, ko ste vendar doma v Zagorju?« »Pri nas je to običajno, da pridejo Zagorčani k Trbovelčanom in Tr- bovelčani k Zagorčanom. Nato sem šel v neko gostilno, ne vem kako se imenuje. Pil sem čaj. Tam sem bil ca. pol ure. Ko sem odšel iz gostil- ne in šel po cesti kakih 60 korakov, zagledam naenkrat Orjuno. Čuli so se vzklikati in Orjuni so potegnili re- petirke in korakali. V tem je počilo. Od kod je padel prvi strel ne vem, ker nisem mogel videti. Nato je bi- lo streljanje. Začutil sem udarec in moči so mi začele pešati. Vrnil sem se v gostilno in potem ne vem več kaj se je zgodilo.« »Dobro.«

Alojzij Kobilišek, 19 let star, rudar, Trbovlje:

Član Vesne od maja 1924.

»Zakaj ste pri Vesni?« Prvotno sem bil pri Sokolu, ker nisem bil varen življenja in se me je povsod napadalo, sem pristopil k Vesni. Pri Sokolih so izdajice.«

»25. maja 1924 ste govorili v Zagorju?« »Da.«

»Ali ste vedeli, da pride Orjuna v Trbovlje?« »Da.«

»V svojem govoru dne 25. maja ste med drugim rekli: Moramo pravo- časno skrbeti, da se Orjuna v Trbovljah, kjer je splošni proletariat, ne ugnezdi. Do teh besed sem pri- šel, ker sem v bednem položaju. Sedaj pa naj pride še Orjuna, 1. ju- nija sem bil v Zagorju, torej izven Trbovelj.«

»Zakaj ste šli iz Trbovelj v Za- gorje, med tem ko so Zagorjani pri- šli ravno ta dan v Trbovlje?« »Me- ne Orjuna ni zanimala.« »Preje ste rekli, da se je 1. maja vedelo, da pride Orjuna v Trbovlje?« »Da.«

Josip Sluga, železničarski delavec, 23 let star, Zagorje.

Komunist od leta 1919. in član Vesne ter NDSJ.

»25. maja ste govorili v Trbov- ljah?« »Da.«

»Kdaj ste izvedeli, da pride Or- juna v Trbovlje?« »Potom časopis- ja, meseca maja.« »Preje ste rekli, da se je 1. maja vedelo, da pride Orjuna v Trbovlje?« »Da.«

»Zakaj ste proti Orjuni?« »Tr- boveljska družba me ie vrgla na ce- sto, zato sem šel na shod, da na- stopim proti Trboveljski družbi. Tr- boveljska družba me je preganjala že drugje in jaz ne morem, da se ne poslovim od rudarjev.«

»1. junija ste bili v Zagorju, za- kaj?« »Ker so mi Orjuni rekli, da mi bodo »šus« v glavo dali in sem se ustrašil.«

Fran Kozar, 20 let star, kurjač Hrastnik.

Član NDSJ, ZDMJ in Vesne.

»25. maja 1924 ste bili na sho- du?« »Da.«

»1. junija, kje ste bili?« »Na Voj- strem pri Hrastniku.« »Dobro.«

Mile Klopčič, književnik, 19 let star, Zagorje.

Komunist že 3—4 leta. Član Ve- sne. Je že bil v preiskovalnem za- poru.

»1. junija 1924 niste bili v Tr- bovljah?« »Ne. Tudi ne 25. maja 1924.«

»Ste izdali knjigo »Plamteči okovi?« »Da.«

»Izdali ste tudi pesem »Naprej rdeča fronta?« »Ne, sem jo samo prestavil v slovenščino.« »Dobro.«

Antonija Čeč, kontoristinja, 27 let stara, Trbovlje.

Pri NDSJ od decembra 1923. je tajnica.

»Ali ste odbornica?« »Nisem, izvršujem samo tehnična dela brez- plačno. Če je treba kak shod skli- cat, naznani in pisat.«

»18. maja 1924 ste bila na shodu zapisničarica?« »Da.«

»25. maja 1924 ste otvorila shod mladinske stranke?« »Da.«

»Kedaj sklicujete shode?« »Ka- dar dobim naročilo od pokrajinske- ga odbora, Ljubljana.«

»Zakaj je bil shod za 2. junija preložen na 1. junija?« »Ker je bilo določeno, da se bo tisti dan delalo v rudniku, zaradi tega se je preložil shod na prost dan, t. j. 1. junija.«

»Ali ste prvotno pričakovali, da bo 2. junija prost dan?« »Da. Šele zadnji moment se je zvedelo, da bo »šiht«, kot se to večkrat zgodi.«

Po splošnem zaslišanju prične predsednik senata čitati ovadbe in poročilo o dejanskem stanju. Med drugimi poroča predsednik senata, da se je pri aretaciji Fr. Klopčiča našel rokopis za list o poteku shoda in o napadu Orjune na proletarijat.

**Predsednik:** »Ali ste vi pisali ta rokopis?« **Klopčič Fr.:** »Samo ne- kaj, kdo je drugo pisal ne vem, saj se vidi, da je druga pisava. Ime drugega pisca sem svoječasno že navedel, sedaj se ga ne spominjam kdo je bil.«

Nato se prične zasliševanje prič.

**Priča žandarmerijski narednik Andrej Zebre:** »Član Orjune v Za- gorju, učitelj Vrabčič, je vzel svoje- časno črno zastavo, ki je visela v znak žalosti zaradi smrti Lenina. Ovaden je bil, kot da je izvršil tat- vino. Na sestanku dne 25. maja je bilo ca. 70 oseb. Govoril je Žorga iz Ljubljane, kovinar Baznik iz Ljubljane. Ivan Flisek mi je osebno povedal, da je govoril Baznik iz Ljubljane v tem zmislu, da gredo 1. junija 1924 v Trbovlje, da se ne spominjam več tako natančno, s

katerimi besedami je to rekel, vse stoji natančno v protokolu. Kaj je navedeno glede sestankov in udeležencev v Delavskem domu v Zagorju, odgovarja resnično. Izvedel sem to deloma po zaupnikih in pa sam direktno.

»Ali so vam navedeni obtoženci sami priznali, da so prišli namenoma v Trbovlje?« »Nihče ni rekel, da je šel direktno na shod, pač pa so bili vsi na shodu. Hudomal je rekel, da je šel po blago. Po zaupnikih sem pa izvedel, da so vsi tisti, ki so bili v Trbovljah dne 1. junija, izjavili, da gredo sedaj nad Orjuno. To je tudi izjavil, ko sem pisal protokol.«

Hudomal zanika, da bi kak protokol podpisal na orožniški stanici ali pa da bi Žebretu kaj izjavil. Žebre vztraja pri svoji izjavi. Pravi, da ima zato priče na razpolago. Hudomal pa pravi, da ni bilo nobenih prič, ko ga je zasliševal.

Obtoženec Marn zanika verodostojnost zaupnikov, ker se jih ne navede imenoma. Pravi, da se Žebre vedno sklicuje na zaupnike, nikdar pa nikogar ne imenuje. V sled njegove ovadbe sem danes protidržavni element, sem ob kruh, to vse je delo njegovih zaupnikov. »Ali sta bila Mile Klopčič in Mirko Weinberger na tajnem posvetovanju?« Žebre: »Zaupnik mi je navedel njihova imena. Fran Klopčič mi je pa osebno priznal, da je bil tam.«

Fran Klopčič: »To ni res, to je laž, tega jaz nisem nikdar rekel in nikdar in nikomur priznal, to je kriva prisega.« (Narednik Žebre je bil namreč zaprisežen).

Žebre: »Gospod državni pravdnik, zahtevam za to žaljivko zadoščenja, ker sem v službi in sem tudi ponovno prisegel.«

Državni pravdnik: »Si pridržim, in izjavi, da bo ukrenil potrebno. Klopčiča pa pozove k redu in dostojnosti.«

»Od kedaj poznate Fliseka?« Žebre: »Fliseka poznam od društva Vesna. Flisek mi je tudi pravil, da gredo v Trbovlje ter da je Baznik pozival vse navzoče, naj gredo vsi v Trbovlje.«

»Zakaj ne imenujete zaupnikov, ali imate prepoved?« »Da, od svojega komandirja in od ministrstva.«

»Ali vam je Lipovšek kaj priznal?« »Tajil je, da je bil na shodu, a Flisek je rekel, da je bil tam! Tudi Jožef Marn je takoj priznal, da je bil v Trbovljah, pozneje pa je tajil. Istotako je bil tam tudi Hudomal.«

Hudomal: »Ni res, nisem bil tam, lahko dokažem s pričami, da ni res, da bi bil tam. Priče lahko povedo, kje sem bil za časa sestanka. Istotako tudi dne 26. maja. Bil sem na delu. Delamo včasih tudi po 48 ur skupaj. Tako nas izkoriščajo. Dne 25. maja sem se sprehajal s Klopčičem od 1/2 16. ure pa do 20. ure zvečer. Pozneje sem bil doma.«

»Ali ste rekli naredniku Lauriku navedene besede?« »Jaz mu nisem nikdar ničesar rekel.«

»Ali je bil Mirko Weinberger tudi na shodu?« »On kakor drugi so bili jako veliko v društvenem lokalu, vsak dan, takoj po delu.«

»No, Mirko Weinberger, ali ste bili na shodu?« »Nisem bil, bil sem

na pogrebu in šel od pogreba takoj domov.«

Predsednik dr. Levičnik prečita nato izjave prič: Zajec iz Brežic, Edvard Kraji, Maribor, Milivoj Rebek, Celje, Andrej Pikon, Ivo Šantič, Ljubljana, Josip Kukec, Rakek, Mišo Repič, Trbovlje.

(Dalje prihodnjic.)

## ZIMSKE SUKNJE

v vseh modernih oblikah iz češkega in angleškega blaga, priporočila po jako zmernih cenah

### A. KUNC, LJUBLJANA

Gosposka ulica šte. 7.

PODPISANA TVRDKA PRIPOROČA:

**SADNE SOKE:**

malinovec, citronado in sadni grog (punč).

**AROME ZA NEALKOHOLNE PIJACE:**

limonova, jabolčna, jagodova, malinova, mandljeva, marelična, nektar, oranžna, rožna, mešane arome (tutti frutti), Vanile, Waldmeister.

**ESENCE ZA ALKOHOLNE PIJACE:**

Rum-esence različne vrste, konjak, hrušov, češnjev, kava, kumnova, oranžna, pelinkovac sadjev, tropinov, brinjev, drožni itd.

**SADNE ETERE**

v raznih koncentracijah.

NAVODILA NA ZAHTEVO NA RAZPOLAGO.

### SREČKO POTNIK IN DRUG

parna destilacija esence itd. LJUBLJANA, Metelkova ul. 13.

## A. & E. Skabernè

LJUBLJANA

Mestni trg št. 10

UVOZ IN PRODAJA  
MANUFAKTURNEGA  
BLAGA.

# Bartolomejska noč

Razkošna historijska ljubavna drama.

18., 19., 20. XII. 1924.

## ELITNI KINO MATICA

Prednaznanilo: MIA MAY.

„FIDES“ revizijski in komercialni biro LJUBLJANA

Anton Knezova ulica 3. --- Telefon 952.

(Lastnik Milan Bogady, bivši generalni ravnatelj Trgovske banke v Ljubljani.)

REVIZIJE

in sestave bilane, mesečnih zaključkov, inventur itd. enkrat ali v rednih presledkih.

**POLAGANJE NOVIH KNJIGOVODSTEV**

po zadnjih preizkušenih najbolj praktičnih metodah. Zastarele, nepraktične sisteme in enostavna knjigovodstva se PREUREJA v novo pregledne sisteme s posebnim oziranjem na zahtevo davčnih oblasti. Za male in srednje obrate, ki si ne morejo nastaviti lastnega knjigovodstva, žele pa imeti jasno sliko o delovanju, izvršuje vsa knjigovodstvena dela po izurjenih uradnikih proti majhni mesečni odškodnini. Specialni sistemi za obrtnike in male trgovce.

**ORGANIZACIJE**

trgovskih, industrijskih in obrtnih podjetij. Poenostavljenje dela v pisarnah.

**STROKOVNA MNENJA IN VSA ZAUPNA TRGOVSKA DELA.**

Strogo strokovno delo in absolutna tajnost! ZAJAMČENO. ZMEREN HONORAR.

Potrli neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je danes po dolgi mučni bolezni previdena s tolažili sv. vere preminula naša iskreno ljubljena, nepozabna, blaga in dobra sestra in teta, gospa

## Marija Zadnikar roj. Hubad

posestnica in gostilničarka.

Pogreb predrage pokojnice bo v soboto, dne 20. t. m. ob 2. popoldne iz hiše žalosti, Pred škofijo št. 18, gostilna pri „Sokolu“, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

V Ljubljani, dne 18. decembra 1924.

Joško Sešek, nečak.

Matej Hubad, brat — Marija Podgoršek, Ivana Sešek, sestri in ostali sorodniki.

Stroški pri uporabi bencina!

## Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj avto, traktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem!

## Vozi z ogljem!

Prospekte in reference daje:

### JUGO-HAG

LJUBLJANA, Bohoričeva ulica št. 24.

Telefon šte. 560.

Stroški pri uporabi oglja!

## MERAKL

barve, mastila, lake, kit, klej, emalje, čopiče in zajamčeno

čisti firnež

najboljše vrste nudi tovarna

### Medic-Zankl

d. z o. z.

Maribor Ljubljana Novisad

podružnica. centrala. skladišče.

Tovarne:

LJUBLJANA-MEDVODE

## JUHAN

se dobi v vseh specerijskih prodajalnah

Inserirajte v ORJUNI!

### Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno-ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Casopise, revije in mladinsko liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risavke, dnevniki in beležnice.